

การศึกษาปัญหาและการเตรียมการในการย้ายห้องสมุดในประเทศไทย

นางเพ็ญสุวรรณ นาคะปรีชา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๖

ISBN 974-562-168-4

011214

I16252966

๒

A STUDY OF PROBLEMS AND PREPARATION IN

MOVING A LIBRARY IN THAILAND

Mrs. Pensuwan Nakhapreecha

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1983

ISBN 974-562-168-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาปัญหาและการเตรียมการในการย้ายห้องสมุด
 ในประเทศไทย
 โดย   นางเพ็ญสุวรรณ์ นาคะปรีชา
 ภาควิชา   บรรณารักษศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วนิดา สุวรรดี
    รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
 ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....*สมพงษ์ ยุกตะ*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....*ม.ล. ฟู พันธุ์*.....ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ล. จ้อย นันศิริชรินทร์)

.....*[Signature]*.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วนิดา สุวรรดี)

.....*[Signature]*.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร)

.....*[Signature]*.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุลบุญ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาปัญหาและการเตรียมการในการย้ายห้องสมุด
ในประเทศไทย
ชื่อนิสิต นางเพ็ญสุวรรณ์ นาคะปริชา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วนิดา สุรวดี
รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย ศิวาลบุตร
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา ๒๕๒๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการย้ายห้องสมุดและการวางแผนในการย้ายห้องสมุดในประเทศไทย ตลอดจนปัญหา อุปสรรค ผลการวิจัยที่ได้รับจะเป็นแนวทางในการจัดเตรียมและวางแผนการย้ายห้องสมุดในประเทศไทยให้มีแนวปฏิบัติที่ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย: ใช้วิธีค้นคว้าจากเอกสาร และเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งส่งแก่หัวหน้าบรรณารักษ์กับบรรณารักษ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ๘ แห่ง และหอสมุดแห่งชาติ รวมเป็น ๔ แห่ง รวมทั้งแจกแบบสอบถามแก่ผู้ใช้ห้องสมุด สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน ๒๐๐ คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา ๑๔๘ ชุด

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ห้องสมุดทั้ง ๔ แห่ง มีการวางแผนการย้ายล่วงหน้า
๒. ห้องสมุดทุกแห่งก่อนดำเนินการวางแผน ผู้วางแผนจะมีการเตรียมข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผน ดังนี้คือ สํารวจจำนวนหนังสือที่จะทำการย้ายทั้งหมด กำหนดบุคคลที่จะมาช่วยทำการขนย้าย กำหนดเวลาที่เหมาะสมสำหรับการย้าย กำหนดรายละเอียดแผนการย้าย และเตรียมอาคารใหม่ให้เรียบร้อยก่อนการย้าย แต่สำหรับวิธีการศึกษาหรือดำเนินการเพื่อประกอบการวางแผนการย้ายยังไม่ครบถ้วนและสมบูรณ์

๓. ห้องสมุดส่วนใหญ่กำหนดรูปแบบของแผนการย้าย เป็นลายลักษณ์อักษร
๔. ห้องสมุดส่วนใหญ่จะมีวิธีการบรรจุหีบห่อหนังสือ โดยใช้เชือกมัด และบรรจุลงกล่องกระดาษ ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดหรือประเภทของวัสดุอุปกรณ์
๕. ห้องสมุดทุกแห่งประสบปัญหาในการย้ายห้องสมุด
๖. ผลการวิจัยตรงกับแนวทฤษฎีที่เกี่ยวข้องว่า ในระหว่างการย้ายห้องสมุด ผู้ใช้บริการไม่ได้รับความสะดวก
๗. ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรเปิดบริการห้องสมุดตลอดระยะเวลาที่มีการย้าย

ข้อเสนอแนะ

๑. ด้านการวางแผน ผู้วางแผนควรศึกษาทฤษฎีการวางแผนและปัจจัยอื่น ๆ ที่ใช้ในการวางแผน
๒. ด้านวิธีการย้ายห้องสมุด ผู้วางแผนควรกำหนดรหัสในการย้ายให้ชัดเจน และจัดระบบในการนำหนังสือขึ้นรถอย่างเป็นระเบียบ
๓. ด้านบริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด เห็นสมควรให้ปิดบริการในระหว่างการย้ายห้องสมุด หรือเปิดบางส่วนในกรณีที่จำเป็น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   A Study of Problems and Preparation in
                                 Moving a Library in Thailand
Name   Mrs. Pensuwan Nakhapreecha
Thesis Advisor   Assistant Professor Vanida Suravadi
                                 Associate Professor Sorachai Pisarnbutra, Ph.D
Department   Library Science
Academic Year   1982

ABSTRACT

The purpose of this research were: to investigate the method of moving a library and to study the planning and problems of moving a library of libraries in Thailand. The results of this study will be used as a guide line to improve the process of moving a library planning.

Data collecting method were: documentary research questionnaire survey. Sending questionnaire to head librarians, librarians of 8 University Libraries and The National Library. The 200 questionnaires were also distributed to the users of Rasetsart University's Library and Information Center and 148 copies were returned.

Research results concluded as follows:-

1. All of 9 libraries prepared the plan before moving
2. Before going through the plan, the planners of each library had surveyed the amount of moving books and materials, assigned the staff, specified the moving time, prepared the plan and new building. However the study of planning process is not complete.

3. The majority libraries prepared written moving plans
4. The majority libraries packed books and materials either by binding or putting in the box.
5. All the libraries have problems in moving.
6. The research's result agreed with the theory that it is inconvenient for the users to use the library during the moving period.
7. The users wanted the libraries to open during the moving period.

Suggestion

1. About the planning, the planner should study the theory of planning, and other factors to use in moving plan.
2. About the methods of moving the library, the planner should set the code and the system of transferring books and materials to the truck.
3. About services the libraries should close during the moving or partly open if it is necessary.

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้มีความหมายต่อผู้วิจัยมาก เพราะตลอดเวลา นอกจากจะได้รับความกรุณา คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ วณิดา สุรวดี อาจารย์ที่ปรึกษาริทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย ศิษาลบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยยังได้รับกำลังใจ ความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ บรรณารักษ์ ๒๑ และเพื่อนจากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งถ้าหากจะบรรยายก็คงไม่เท่ากับความรู้สึกที่ซาบซึ้งและระลึกถึงอยู่เสมอ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความสนับสนุนด้านกำลังใจ จากคุณพ่อ คุณแม่ น้อง ๆ และคุณสุเมธ นาคะปรีชา และด้านกำลังเงินจาก คุณพิพัฒน์ รอดเจริญ ผู้วิจัยจะรำลึกถึงและจดจำตลอดไป

เพ็ญสุวรรณ์ นาคะปรีชา

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
พิธีกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฅ
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความ เป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	๔
แนว เหตุผลทฤษฎีสำคัญหรือสมมติฐาน	๕
ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย	๕
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย	๕
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๖
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๖
๒. การศึกษาขั้นมูลฐาน	๗
ความหมายและความสำคัญของการวางแผน	๘
ประเภทของการวางแผน	๑๐
วิธีการวางแผน	๑๑
การประมาณการจำนวนหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ที่จะย้าย	๑๔
การเลือกผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการย้าย	๑๕
การว่าจ้างบริษัทรับจ้างอาชีพ	๑๙
การกำหนดเวลาที่เหมาะสมสำหรับการย้าย	๒๔

บทที่

หน้า

การเตรียมแผนการย้ายเจ้าหน้าที่วิทยากร	๒๔
วิธีการการขนย้าย	๒๗
การให้รหัสหมายเลขบนกล่องและบนชั้นหนังสือ	๓๓
การเตรียมอาคารใหม่ให้พร้อมก่อนการย้าย	๓๙
ปัญหาในการย้าย	๔๑
การย้ายห้องสมุดในประเทศไทย	๔๓
๓. วิธีดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๙
กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะศึกษา	๕๙
กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	๖๐
วิเคราะห์ข้อมูล	๖๑
๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๓
๕. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๐๔
สรุปผลการวิจัย	๑๐๔
อภิปรายผล	๑๐๘
ข้อเสนอแนะ	๑๑๔
บรรณานุกรม	๑๑๘
ภาคผนวก	๑๒๒
ประวัติผู้เขียน	๑๙๒

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑. เวลาที่ใช้ในการวางแผนการย้าย	๖๔
๒. ผู้รับผิดชอบการย้ายของแต่ละห้องสมุด	๖๕
๓. การคำนึงถึงการขยายตัวของหนังสือบนชั้นในการวางแผนย้าย	๖๖
๔. ข้อที่ควรคำนึงถึงก่อนการคำนวณการขยายตัวของหนังสือบนชั้น	๖๖
๕. วิธีคำนวณเนื้อที่จากชั้นหนังสือสำหรับการขยายตัวในอนาคต	๖๗
๖. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในการขนย้าย	๖๘
๗. ปัจจัยที่มีผลต่อกำหนดวันย้าย	๖๙
๘. วิธีการศึกษาหรือการดำเนินการเพื่อกำหนดรูปแบบแผนและวิธีการย้ายของห้องสมุด	๗๑
๙. รูปแบบการแสดงแผนการย้าย	๗๒
๑๐. รายละเอียดของแผนการย้ายที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร	๗๓
๑๑. การชี้แจงแผนการย้ายแก่ผู้ปฏิบัติงาน	๗๔
๑๒. การชี้แจงแผนการย้ายของแต่ละฝ่ายเพื่อประสานงาน	๗๔
๑๓. วิธีการทำความสะอาดหนังสือก่อนการย้าย	๗๕
๑๔. วิธีการที่ห้องสมุดใช้ในการบรรจุหีบห่อหนังสือและวัสดุอุปกรณ์จากอาคารเก่าไปอาคารใหม่	๗๖
๑๕. แสดงการให้เครื่องหมายและรหัสหมายเลขในการขนย้ายหนังสือและวัสดุอุปกรณ์แต่ละประเภท	๗๘
๑๖. การจัดบันทึกเกี่ยวกับจำนวนมัด หรือจำนวนกล่อง	๗๙
๑๗. แสดงวิธีการขนย้ายหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ไปยังอาคารใหม่	๘๐
๑๘. การเตรียมการเพื่อย้ายหนังสือเข้าในอาคารใหม่	๘๑
๑๙. วิธีการก่อนนำหนังสือออกจากกล่องหรือแกะเชือกที่มัดออก	๘๒
๒๐. สาเหตุที่ไม่สามารถนำหนังสือขึ้นชั้นได้ทันดินอกเหนือจากการรอการตรวจสอบ	๘๓

ตารางที่

หน้า

๒๑. ปัญหาที่ห้องสมุดประสบในระยะก่อนการขนย้าย	๘๔
๒๒. ปัญหาที่ห้องสมุดประสบในระหว่างการขนย้าย	๘๕
๒๓. ปัญหาที่ห้องสมุดประสบหลังการขนย้าย	๘๖
๒๔. การประเมินผลการย้าย	๘๘
๒๕. สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องในการขนย้าย	๘๙
๒๖. ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา	๙๓
๒๗. การรับทราบการย้ายห้องสมุดของผู้ใช้	๙๓
๒๘. สาเหตุที่ผู้ใช้ห้องสมุดไม่ทราบ เรื่องการย้ายห้องสมุด	๙๔
๒๙. แสดงจุดประสงค์ของการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้ก่อนย้ายอาคาร และ ระหว่างย้ายอาคาร	๙๕
๓๐. ผลการทดสอบสัดส่วนของการใช้ห้องสมุดก่อนย้ายอาคาร และ ระหว่างย้ายอาคาร	๙๗
๓๑. จำนวนและร้อยละของผู้ใช้ห้องสมุด ต่อความสะดวกและไม่สะดวก ในการใช้บริการห้องสมุดก่อนย้ายอาคารและระหว่างย้ายอาคาร	๙๙
๓๒. ผลการทดสอบสัดส่วนของความสะดวกในการใช้บริการของห้องสมุด ก่อนย้ายอาคารและระหว่างย้ายอาคาร	๑๐๑
๓๓. สรุปความคิดเห็นของผู้ใช้ห้องสมุดต่อการบริการของห้องสมุดใน ระหว่างการย้าย	๑๐๒